

УДК 330.341.1

Шквиря Наталя Олександрівна

асистент кафедри «Менеджмент та маркетинг»

Таврійський державний агротехнологічний університет, м.Мелітополь

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Ключові слова: інноваційна діяльність, система інноваційного забезпечення, науково-виробнича підсистема, підсистема інформаційного забезпечення, підсистема кадрового забезпечення, підсистема фінансування, підсистема впровадження, організаційно-економічний механізм

Keywords: innovative activity, system of innovative support, a research-and-production subsystem, a subsystem of a supply with information, a subsystem of personnel support, a subsystem of financing, a subsystem of introduction, the organizational-economic mechanism

Постановка проблеми: Пріоритетними напрямками розвитку сільського господарства і підвищення його ефективності в сучасних умовах є інноваційна діяльність, яка дозволяє вести безперервне удосконалення, оновлення і розвиток виробництва на основі досягнень науки, техніки і технологій.

Для успішного використання інновацій в сільському господарстві необхідні умови и організована система інноваційного забезпечення.

Здійснення комплексних змін необхідно реалізовувати на основі системного дослідження організаційно-економічних, соціальних та інноваційних процесів. Системний підхід забезпечує цілісність вивчення предмету дослідження, аналіз його структури, сутності, взаємозв'язків і взаємодій, розкриває характер змін і дозволяє виявити основні умови переводу системи в найбільш сприятливий і раціональний режим функціонування.

Аналіз останніх досліджень та публікацій: У науковій літературі питанням інноваційних процесів в сільському господарстві приділяється велика увага вчених – економістів. Дацій О.І., Павленко В.О., Сухоруков А.І., Данілов О.Д., Ілляшенко С.М. та ін. здійснюють дослідження в цьому напрямку.

Ціль роботи. Визначити економічну сутність поняття «система інноваційного забезпечення сільського господарства». Сформувати організаційну модель системи інноваційного забезпечення та напрямки її організаційно-економічного механізму.

Виклад основного матеріалу. Поняття «система» є багатограним – в одних випадках розглядається як об'єктивно існуючий комплекс процесів, явищ і взаємозв'язків між ними, в інших – як метод їх дослідження. Під системою будемо розуміти сукупність взаємозв'язаних, взаємозалежних і взаємодіючих елементів, які утворюють єдине ціле і спрямовуються на вирішення цілей. Система вищого порядку є сукупністю взаємопов'язаних підсистем, які складають із підсистем більш низького рівня в загальному виді утворюючі «дерево».

В системі сільського господарства виділяють в якості підсистем системи землеробства і рослинництва, тваринництва і кормо виробництва, механізації і електрифікації тощо. Особливою як по значимості і по цільовому напрямку, так і по організаційно-функціональній побудові іншим елементам і признакам є система інноваційного забезпечення.

На основі системного підходу пропонується наступне визначення системи інноваційного забезпечення сільськогосподарського виробництва – сукупність різноманітних елементів, функціонально взаємозалежних, взаємодіючих і взаємопов'язаних між собою в процесі виробництва, розповсюдження, впровадження і використання нових технологій, продукції або послуг.

Елементами системи інноваційного забезпечення є інноваційній і виробничі структури, організаційні і економічні механізми впровадження, технічні прийоми и засоби.

Рис. 1 - Організаційна модель системи інноваційного забезпечення сільського господарства

В свою чергу система інноваційного забезпечення використовує продукцію наукової сфери і складається із науково-виробничої, кадрової, фінансової, інформаційної та системи впровадження.

Організаційні, економічні, науково-технічні, соціальні, екологічні і природні фактори оказують вплив на формування, розвиток і ефективність функціонування системи інноваційного забезпечення сільського господарства.

Організаційна модель системи інноваційного забезпечення, що пропонується для формування в Запорізькій області представлена на рис. 1

В цілому система інноваційного забезпечення сільськогосподарського виробництва включає в себе наступні основні підсистеми:

1. Підсистема управління і координації дій по формуванню і забезпеченню функціонування СІЗ. Основні функції – організація, координація, мотивація и моніторинг діяльності всіх підсистем, що входять до системи інноваційного забезпечення сільського господарства. Підсистема також здійснює функції нормативно-правового і фінансово-інвестиційного забезпечення процесу формування СІЗ сільського господарства.

2. Підсистема кадрового забезпечення. Основні функції спрямовані на підвищення рівня і якості освіти – підготовку спеціалістів, підвищення кваліфікації кадрів. В підсистему входять державні і недержавні ВНЗ, коледжі, центри підготовки кадрів, наукові бібліотеки і інші заклади підготовки і підвищення кваліфікації кадрів.

3. Науково-виробнича підсистема. Основні функції здійснення фундаментальних і прикладних досліджень, освоєння і комерціалізація технологій. Включає Центри наукового забезпечення АПВ, ВНЗ, науково-дослідні установи, наукові центри, виробничі підприємства і організації.

4. Підсистема фінансування – виконує функції по формуванню механізму залучення фінансів і інвестицій для інноваційної діяльності підприємств. Включає державу, регіональні фонди інноваційного розвитку страхові компанії, банки, інвестиційні компанії, венчурні фонди.

5. Підсистема інфраструктурного забезпечення. Основні функції спрямовані на апробацію та впровадження інновацій в сільськогосподарське виробництво. Також виконує консалтингове, інжинірингове, маркетингове, інформаційне обслуговування і забезпечення. Включає відповідні організації і підприємства – дорадчі служби, інжинірингові фірми, правові і аудиторські компанії, лізингові фірми, ЗМІ, бібліотеки. Для впровадження та апробації інновацій до цієї системи пропонується включити Центри інноваційного розвитку сільського господарства.

Пропонується виділити наступні загальні функції створення системи інноваційного забезпечення (рис.2) :

- моніторинг проблем
- дослідження
- науково-технічна розробка
- апробація
- виробництво
- розповсюдження
- впровадження
- оцінка ефективності

Ініціатором процесу і координатором формування системи інноваційного забезпечення повинна виступати держава в формі розробки програми становлення, функціонування і фінансування СІЗ сільськогосподарського виробництва. В цих документах визначаються цілі і задачі, розподіляються повноваження і відповідальність, вказуються заходи і строки, джерела ресурсів. Механізм розвитку СІЗ включає регіональну політику, нормативно – правове забезпечення, форми регулювання і базується на економічному потенціалі, інтеграції регіону, стану регіональних ринків тощо.

Держава в процесі формування системи інноваційного забезпечення розробляє стратегію інноваційного розвитку економіки, визначає науково-технологічні пріоритети, створює сприятливі умови розвитку СІЗ, забезпечує підтримку розвитку інноваційної інфраструктури, розробляє і реалізує заходи по стимулюванню інноваційної діяльності в регіоні.

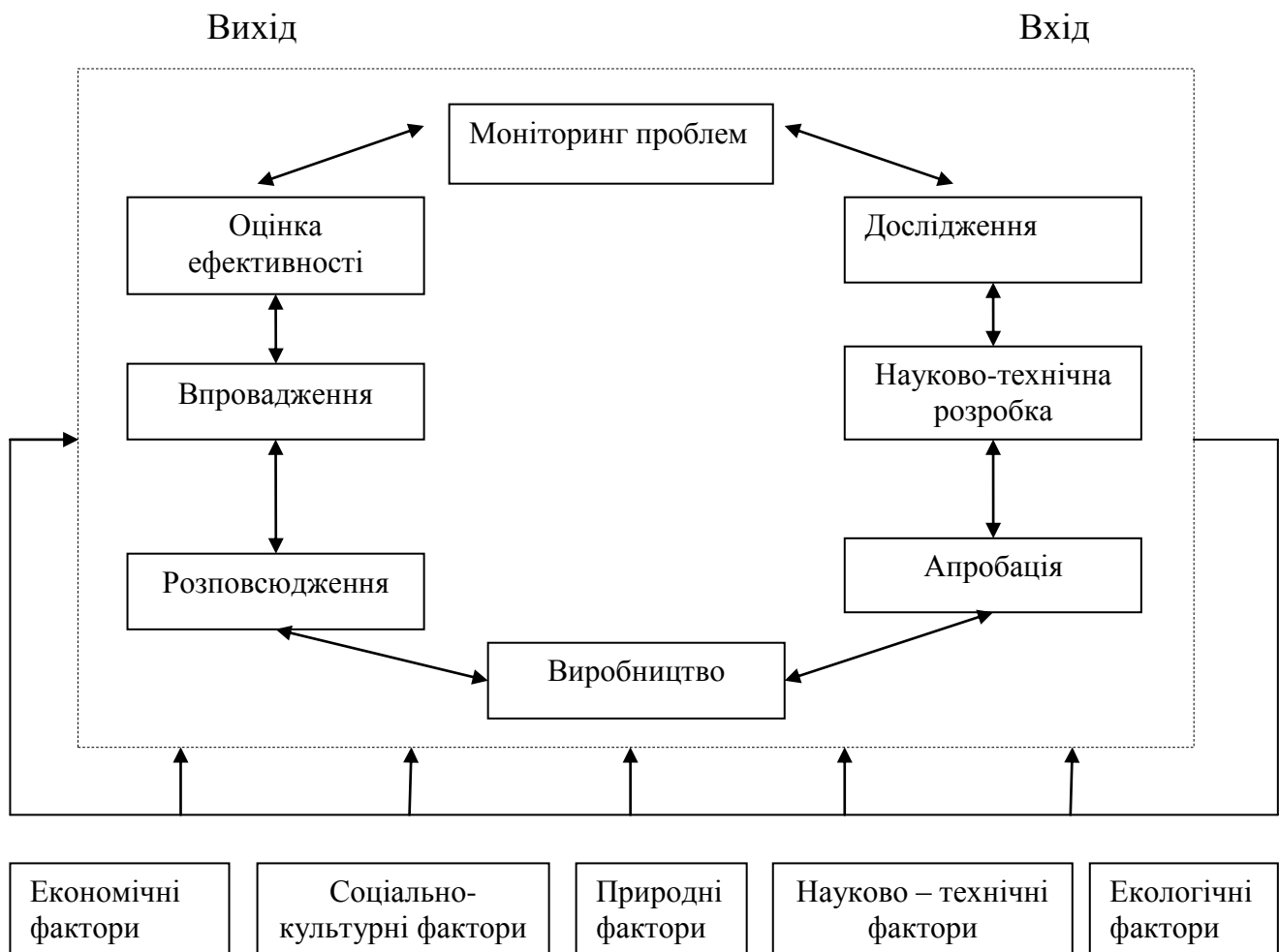

Рис. 2 – Функціональна модель системи інноваційного забезпечення сільськогосподарського виробництва

Місією системи інноваційного забезпечення сільського господарства є забезпечення умов стійкого соціально-економічного розвитку на основі переважного використання інтелектуального потенціалу, створення, розповсюдження і реалізації нових знань, втілених в інноваціях з метою підвищення якості життя населення.

Кожна структура, що входить в систему інноваційного забезпечення виконує певні функції і в кінцевому висновку спрямована на ефективне використання інновацій в сільськогосподарському виробництві.

Система інноваційного забезпечення передбачає функціонально спрямовано використовувати існуючі інноваційні структури, створювати оптимально необхідні нові формування. Вона інтегрує ресурсний і кадровий потенціал

основних суб'єктів інноваційної діяльності (науково - виробничих, освітніх, впроваджуваних організацій), сприяє залученню вчених і висококваліфікованих спеціалістів наукових і освітніх закладів до інноваційної діяльності.

В забезпеченні ефективності системи інноваційного забезпечення сільського господарства важлива роль відводиться формуванню його організаційно-економічного механізму.

Вважаємо, що основними напрямками формування організаційно-економічного механізму системи інноваційного забезпечення сільського господарства можуть бути :

- державна підтримка;
- формування ринку інновацій;
- організація системи впровадження інновацій;
- створення економічних умов;
- інноваційно-кадровий менеджмент.

Висновки. Таким чином до напрямків формування системи інноваційного забезпечення сільського господарства належать державна підтримка, формування ринку інновацій, організація системи впровадження інновацій, створення економічних умов, інноваційно-кадровий менеджмент.

Формування системи інноваційного забезпечення сільськогосподарського виробництва і її організаційно-економічного механізму призведе до створення сприятливого інноваційного середовища, забезпечить перетворення наукових ідей і розробок в інноваційні продукти, впровадження цих продуктів в виробництво а також збереження та розвиток інноваційного потенціалу регіону.

Отже, активізація інноваційної діяльності потребує з однієї сторони державного управління і координації дії всіх її суб'єктів а з іншої – інтеграції всіх зацікавлених структур в реалізації інновацій, залученні інвестицій, створенні умов, які будуть сприяти впровадженню інновацій в сільськогосподарське виробництво.

Література:

1. Антонюк Л.Л. Інновації: теорія, механізм розробки та комерціалізації / Антонюк Л. Л., Поручник А. М., Савчук В. С. . — К. : КНЕУ Київський національний економічний ун-т, 2003. — 394с.
2. Дацій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України/ Олександр Іванович Дацій. — К. : ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2004. — 428с
3. Закон України «Про інноваційну діяльність»/ Відомості Верховної Ради України. – 2002. - №36.
4. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: Навчальний посібник: Навчальне видання / С.М. Ілляшенко. - Суми: Університетська книга, 2003.- 278 с.
5. Морозов Ю.П. Инновационный менеджмент: Учебник для ВУЗов / Морозов Ю.П. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 388с.